

Ajándékba kapott élet

Interjú Herbert Kappauf rákspecialistával

Ön tudományosan vizsgálta, hogyan viszonyulnak az emberek a súlyos betegség után bekövetkező váratlan gyógyuláshoz. Van valamilyen jellemző mintája annak, ahogyan megbirkóznak ezzel a helyzettel?

Az emberek nagyon eltérően viszonyulnak az egzisztenciális fenyegetettséghez. Sok páciensnél azt tapasztalom, hogy megbetegedésük idején nagy hatású látásmódot alakítanak ki élethelyzetükről. Egyesek olyan egzisztenciális változást élnek át, amelyért egyenesen hálásak. Mások kétségbeesnek ugyanattól a betegségtől. Nem lehet azt mondani, hogy az egyik betegségkezelési stratégia jobb vagy rosszabb a másiknál.

Mi különbözteti meg a többiektől azokat az embereket, akik spontán módon meggyógyultak? Miért éppen ők gyógyultak meg?

Nem létezik „spontánul gyógyuló személyiség”; éppoly kevésbé, mint ahogy „rákos személyiség” sem létezik. Aki minden valószínűség ellenére meggyógyult, az ettől még nem rendkívüli ember. Ha egy gyerek kiesik az 5. emelet-ről, és sérülés nélkül túléli, akkor sem kérdezzük, mi benne a rendkívüli. Aki váratlanul túlélte egy súlyos betegséget, talán rendkívüli emberré válik, aszerint, hogyan dolgozza fel a csodát.

Az orvostudomány mért nem vett sokáig tudomást a rákból történt spontán gyógyulások témájáról?

Ez azokkal a modellekkel függ össze, amelyek az orvostudományban éppen uralkodnak a rákkal kapcsolatban. Sokáig az az elképzelés volt túlsúlyban, hogy a rák egy elfajzott sejtből keletkezik úgy, ahogyan egy hólabda lavinává alakul. De ellentmond a tapasztalatnak, hogy a lavina aztán ismét a hegycsúcs felé görög. Ezt a koncepciót nem lehet összhangba hozni a spontán gyógyulások jelenségével.

Tudjuk-e egyáltalán ma, hogy minden tapasztalat ellenére mi tesz ismét egészségessé egyes betegeket?

A spontán gyógyulások olyan gyógyulások, amelyek nem orvosi intézkedések nyomán jönnek létre. Egyes gyógyulásokat nagyon is meg tudunk magyarázni, például a mellrákot. Ha a daganat egy éven belül váratlanul visszafejlődik, ennek az lehet az oka, hogy a páciens belépett a változás éveibe. Ezt a mechanizmust használjuk ki a mellrák antihormonális terápiájában. Viszont a legtöbb spontán gyógyulásra vonatkozóan csak spekulatív magyarázati modelleink vannak. E gyógyulások okai éppoly különbözőek, mint a rák keletkezésének okai.

Mit hoz akkor az orvostudomány konyhájára, hogy ezzel a témával foglalkoznak?

Spontán gyógyuláskor eltűnnek olyan rákos sejtek, amelyeket előzőleg ki lehetett mutatni. Ha megtudjuk, mi váltja ki ezt a biológiai folyamatot, akkor bővíthetjük a rák terápiájának lehetőségeit.

Lehetséges, hogy egyáltalán nem az orvosi terápia gyógyít?

Még ha azt mondjuk is, hogy nem egy immunsejt szerepe a döntő, hanem például a meditáció vagy valamilyen spirituális beállítottság, egy ilyen keretfeltétel akkor is megváltoztatja a biológiai lezajlást. Megint más kérdés, hogyan alakult ki a biológiai változás.

Tehermentesítően hat-e a rákban megbetegedett emberekre, hogy orvosilag nem tudjuk pontosan, mely tényezők hatnak döntően a spontán gyógyulásban?

Ez útmutatás a betegek számára ahhoz, hogy nem kell feltétlenül más emberré válniuk ahhoz, hogy betegségüknek kedvező lefolyása legyen. Ez nagyon fontos, mert sok páciensre rettenetes nyomás nehezedik olyan tanácsadók részéről, amilyenek főleg az USA-ban működnek. Ott még nagyon nagyra értékelik az aktív leküzdési mintát:

„Ha az ember nagyon akarja, meggyógyulhat.” Ennek megfelelően léteznek bizonyos „betegségleküzdési segítőségek”, például vizualizációs gyakorlatok ezzel a mottóval: „Megtanítom az immunsejtjeimet arra, hogy harcoljanak a rák ellen.” Ezek a minták a maguk sport- és reklámpszichológiából vett elemeivel erősen kultúrafüggők.

Ennek reklámszaga van: Ki győzi le a leggyorsabban a betegséget?

Ez rendkívül problematikus. A páciensek ekkor azt mondják: Először is rosszul csináltam valamit, hogy a daganat egyáltalán létrejött, másodsor pedig nem tudtam helyesen vizualizálni, hogy ismét eltűnjön. Tipikusan amerikai jelenség, hogy egyszerű és kézenfekvőnek tűnő módszereket piacósítanak. Ezek sok páciens számára csábítóak, különösen akkor, ha a félelem nem teszi lehetővé a differenciálást. Ez magyarázza azt is, miért válnak bestsellerré olyan könyvek, mint a „Hogyan gyógyítsuk rákot öt nap alatt?”.

Tulajdonképpen miért tartja magát olyan makacsul a „rákos személyiség” mítosza, noha a tudomány régen megcáfolta?

Azok az emberek, akik maguk aktívak, azt mondják: „Aki mindent lenyel, aki nem tud érvényesülni, aki nem gondol magára, az lesz rákos.” Ily módon hessegetik el saját félelmüket attól, hogy rákosok lesznek. Önmagukról azt mondják: „Én másfajta vagyok, és nem kapom meg a betegséget.” Ez más társadalmi előítéletekre éppúgy vonatkozik.

Változott-e az Ön betegségértelmezése attól, hogy a spontán gyógyulásokkal foglalkozik?

A szokatlan betegséglefolyású páciensekkel folytatott beszélgetések megmutatták nekem, hogy a terápiát mindig úgy kell felfognunk mint ember és ember találkozását, nem pedig mint orvos és páciens találkozását. Továbbá orvosi részről sosem lehet előre megmondani, milyen konkrét esettel állunk szemben, s ezért nagyon nyíltan kell közvetítenünk a páciensnek a reményt, és mindig egész emberként kell tekintenünk őt.

Miért esik olyan nehezebbé az orvostudománynak az egész-jellegű szemléletmód alkalmazása?

Ebből a szempontból az orvostudomány egyszerűen nem eléggé tudományos. A természettudományok viszonylag keveset mondanak az élő rendszerekről, eltekintve a viselkedésbiológiától. Kizárólag a természettudományok segítségével még az egészség meghatározását sem tudjuk megadni. De azt is meg kell kérdeznünk, mitől számít valaki betegnek. S akkor aztán belejátszik a pszichológia, a szociológia és a filozófia is...

Az is szerepet játszik, milyen az orvos világlképe?

Nemcsak a világlképe játszik szerepet, hanem az is, hogy mi a felfogása az orvos-páciens viszonyról. Ez a viszony nem csupán az orvos világlképétől függ, hanem éppúgy a páciens világlképétől is. Hiszen ma tudjuk, hogy a terapeutikus viszony nagyon fontos mind a betegség feldolgozása, mind a terápia sikere szempontjából.

Más emberré válik-e az, aki súlyos betegségből gyógyult meg?

Rájuk ugyanaz érvényes, mint azokra, akik túléltek egy balesetet, repülőgép-katasztrófát vagy vonatszerencsétlenséget. A legtöbbjüknek megváltozik az élethez való viszonya. Életük nem feltétlenül mentes a félelemtől, de sok minden viszonylagossá válik számukra. Aki valami rendkívül kedvezőtlen élt át, azt mondja: „Nem azért kaptam ajándékba második életemet, hogy hétköznapi vacsátságokon mérgeledjem.”

Claudia Mende